

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20271 - Història de l'Urbanisme / 1
Titulació	Grau de Geografia - Tercer curs Grau d'Història de l'Art (Pla 2014) - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Miquel Àngel Capellà Galmés	10:00	11:00	Dilluns	09/09/2019	20/07/2020	BF-07 / Ramon Llull
<i>Responsable</i> ma.capella@uib.cat	17:00	18:00	Dijous	17/02/2020	31/07/2020	BF-07 / Ramon Llull
Maria Magdalena Cerdà Garriga m.cerda@uib.es	11:00	12:00	Dijous	17/02/2020	07/06/2020	BB18

Contextualització

L'assignatura 20271 - Història de l'Urbanisme forma part del Mòdul M1 (Coneixements de la Història de l'Art general universal com a procés complex, obert i discontinu a partir de la compartimentació del temps històric en unitats constituïdes per èpoques de diferent durada), en concret de l'apartat Història de l'Art en àmbits temàtics i territorials específics.

L'assignatura planteja la Història de l'Art com Història de la ciutat. Tot i la diversitat de línies interpretatives que es poden aplicar al fenomen urbà, quatre són els eixos d'estudi preferents que se seguiran al llarg del curs:

- La ciutat analitzada com una forma: les relacions entre la morfologia urbana, la tipologia edificatòria i els monuments.
- La ciutat analitzada com un procés: creació, creixement, consolidació, transformacions i destruccions.
- La ciutat analitzada com un fenomen perceptible: enfocaments i lectures.
- La ciutat analitzada pels seus coetanis: els viatgers i els ciutadans que la descrigueren i la visqueren.

Requisits

Guia docent

No hi ha requisits essencials ni recomanables.

Competències

Específiques

- * CE1 – Competències fonamentals (coneixement disciplinari). Consciència crítica de les coordenades espai i temps (diacronia i sincronia) i dels límits i les interrelacions geogràfiques i culturals de la Història de l'Art
- * CE3 – Competències fonamentals (coneixement disciplinari). Visió diacrònica regional i completa dels fenòmens artístics territorials
- * CE4 – Competències fonamentals (coneixement disciplinari). Coneixements particulars i optatius de la Història de l'Art

Genèriques

- * CG2 – Capacitat de comunicació oral i escrita a l'hora de transmetre el coneixement adquirit
- * CG6 – Capacitat de reconèixer la creativitat i els valors estètics

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Introducció. Teoria i metodologia d'estudi de la forma urbana

BLOC A. LA CIUTAT A L'ANTIGUITAT

Tema 1. La ciutat grega

Tema 2. La ciutat romana

Tema 3. La ciutat tardoromana i la transició a l'edat mitjana

BLOC B. LA CIUTAT A L'EDAT MITJANA

Tema 1. La ciutat a l'alta edat mitjana

Tema 2. El món islàmic

Tema 3. La baixa edat mitjana

BLOC C. LA CIUTAT A L'EDAT MODERNA

Tema 1. La ciutat en el Renaixement

Tema 2. La ciutat en el Barroc

BLOC D. LA CIUTAT A L'EDAT CONTEMPORÀNIA

Tema 1. La ciutat en el s. XIX

Tema 2. La ciutat en el s. XX

Guia docent

Metodologia docent

En aquest apartat es descriuen les activitats de treball presencial i no presencial (o autònom) previstes a l'assignatura amb l'objecte de poder desenvolupar els continguts i avaluar les competències establertes anteriorment.

Amb el propòsit d'afavorir l'autonomia i el treball de l'alumnat, l'assignatura forma part del projecte Campus Extens, centrat en l'ensenyament flexible i a distància, el qual incorpora l'ús de la telemàtica a la docència universitària. Així, mitjançant la plataforma de teleeducació Moodle l'alumne tindrà a la seva disposició una comunicació en línia i a distància amb el professor, un calendari amb notícies d'interès, documents electrònics, enllaços a llocs web i propostes de pràctiques de treball autònom individual.

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	Mitjançant el mètode expositiu, el professor establirà els fonaments teòrics que componen la matèria. A més, es donarà informació per a cada tema de tipus bibliogràfic, sobre el mètode de treball i el material que haurà d'utilitzar l'alumnat per preparar de forma autònoma determinats continguts.	36
Seminaris i tallers	Conferència d'un expert	Grup mitjà (M)	S'impartirà una conferència sobre Història de l'urbanisme medieval a Espanya (si es concedeix l'ajut per activitats complementàries a la docència de la Facultat de Filosofia i Lletres). L'alumnat haurà de fer una síntesi de la conferència i fer una anàlisi formal d'un element urbà o citutat dels presentats a la conferència (extensió màxima 2 fulls).	2
Classes pràctiques	Classes pràctiques	Grup mitjà (M)	Anàlisi de la forma urbana. Es treballaran punts específics de cada un dels quatre blocs temàtics. Sortides de camp: visita a Pol·lèntia, Centre històric de Palma... Es realitzaran tres qüestionaris online (Campus Extens).	18
Avaluació	Examen parcial	Grup gran (G)	Es realitzarà un examen parcial a la meitat del semestre, que serà recuperable durant l'avaluació extraordinària (final de juny). Tindrà una durada de 2 hores. Format de la prova: anàlisi de la forma urbana, seguint el format de preguntes de resposta llarga o desenvolupament.	2
Avaluació	Examen final	Grup gran (G)	Es realitzarà un examen final en el període d'avaluació complementària, que serà recuperable durant l'avaluació extraordinària (final de juny). Tindrà una durada de 2 hores. Format de la prova: anàlisi de la forma urbana, seguint el format de preguntes de resposta llarga o desenvolupament.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Guia docent

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Cas d'estudi	L'objectiu principal d'aquesta activitat és elaborar un text acadèmic sobre algun aspecte de l'urbanisme (ciutat, casa, elements urbans...) d'una ciutat que es notificarà el primer dia de classe. El text seguirà el format d'article acadèmic. L'extensió màxima serà de 9 pàgines de text, més portada i bibliografia. Es facilitarà un guió per a la seva realització a l'inici del semestre i es comptarà amb l'ajut del tutor, així com d'una lectura obligatòria sobre metodologia d'anàlisi de la forma urbana. Es lliurarà mitjançant l'eina Tasca de l'aula digital (amb el complement antiplagi activat) en les dates fixades al cronograma. El cas d'estudi s'ha d'il·lustrar amb una selecció de 8 figures recopilades de la web, de la bibliografia de referència, google earth, etc. Recuperable a l'avaluació extraordinària.	40
Estudi i treball autònom individual	Preparació dels temes	Després de l'exposició per part del professor a les classes magistrals, les classes pràctiques i els seminaris o tallers, l'alumnat haurà d'elaborar una part del temari que el professor fixarà a mesura que avanci el quadrimestre. Per facilitar aquesta tasca, s'indicarà, per a cada tema, la bibliografia que s'ha de consultar per aprofundir en la matèria. L'alumne ha de descarregar-se i analitzar els materials en format pdf de l'aula digital en les dates de publicació i treballar-los conjuntament amb els apunts de les classes magistrals.	40
Estudi i treball autònom individual	Resolució de pràctiques individuals	A l'aula digital es proposaran activitats pràctiques de treball individual, que consistiran en diversos qüestionaris de resposta breu, centrats en la identificació i caracterització d'obres visualitzades. Les solucions estaran a disposició de l'alumnat una vegada finalitzada cada activitat.	10

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

A la taula del present apartat es descriu per a cada procediment, la tipologia, els criteris d'avaluació i el seu pes en la qualificació de l'assignatura. L'assignatura té **qualificacions mínimes** en algunes de les activitats avaluatives (cal tenir en compte l'article 26.7 del Reglament acadèmic).

L'assignatura té previst un **itinerari B**, que no exclou la presencialitat, però pot suposar una assistència en menor grau. Poden tenir accés a l'itinerari B tots aquells alumnes que puguin acreditar que es troben en un dels supòsits següents:

a) Estar treballant amb una mitjana de dedicació equivalent, com a mínim, a la meitat de la durada màxima de jornada ordinària de treball. Això s'ha d'acreditar amb un contracte de treball en vigor o un nomenament administratiu; alternativament es poden aportar altres documents que provin l'activitat actual, com els

Guia docent

justificants de cotització en qualsevol règim de la Seguretat Social. b) Estar afectat per una discapacitat física, sensorial o psíquica, en un grau igual o superior al 33 per cent, que és el que estableix la normativa que regula la reserva de places per a l'accés a la Universitat d'estudiants amb necessitats educatives especials. El grau de discapacitat s'ha d'acreditar mitjançant el certificat emès per l'organisme competent per al seu reconeixement. c) Tenir 45 anys o més en la data d'inici del curs acadèmic. d) Estar en situació de protecció a la família o haver de tenir cura de persones dependents. e) Trobar-se en altres situacions extraordinàries que l'òrgan competent valori com a determinants per ser incorporat a la situació de dedicació a l'estudi a temps parcial.

Criteris d'actuació:

1- Els alumnes interessats a acollir-se a l'itinerari B en una assignatura que incorpori aquesta possibilitat en la guia docent hauran de presentar al docent -durant la primera quinzena lectiva de cada semestre- un escrit amb la sol·licitud raonada i les evidències documentals que acreditin trobar-se en un dels supòsits recollits als punts a) a d), o bé en un altre supòsit -punt e-. 2- El docent remetrà als caps d'estudis les sol·licituds, que rebran el vistiplau si s'ajusten als supòsits a, b, c o d. Les peticions referides a situacions excepcionals (supòsit e) seran valorades pel Consell Deganal.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Conferència d'un expert

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (no recuperable)
Descripció	S'impartirà una conferència sobre Història de l'urbanisme medieval a Espanya (si es concedeix l'ajut per activitats complementàries a la docència de la Facultat de Filosofia i Lletres). L'alumnat haurà de fer una síntesi de la conferència i fer una anàlisi formal d'un element urbà o ciutat dels presentats a la conferència (extensió màxima 2 fulls).
Criteris d'avaluació	Ordre i claredat expositiva. Capacitat de relació i síntesi. Adequació a la pregunta formulada. Exactitud dels resultats obtinguts. Utilització del vocabulari específic.

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Classes pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Anàlisi de la forma urbana. Es treballaran punts específics de cada un dels quatre blocs temàtics. Sortides de camp: visita a Pol·lèntia, Centre històric de Palma... Es realitzaran tres qüestionaris online (Campus Extens).
Criteris d'avaluació	Participació activa de l'alumnat.

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Guia docent

Examen parcial

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Es realitzarà un examen parcial a la meitat del semestre, que serà recuperable durant l'avaluació extraordinària (final de juny). Tindrà una durada de 2 hores. Format de la prova: anàlisi de la forma urbana, seguint el format de preguntes de resposta llarga o desenvolupament.
Criteris d'avaluació	Ordre i claredat expositiva. Capacitat de relació i síntesi. Adequació a la pregunta formulada. Exactitud dels resultats obtinguts. Utilització del vocabulari específic. Recuperable a l'avaluació extraordinària.

Percentatge de la qualificació final: 25% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 1.2

Percentatge de la qualificació final: 35% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 1.7

Examen final

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Es realitzarà un examen final en el període d'avaluació complementària, que serà recuperable durant l'avaluació extraordinària (final de juny). Tindrà una durada de 2 hores. Format de la prova: anàlisi de la forma urbana, seguint el format de preguntes de resposta llarga o desenvolupament.
Criteris d'avaluació	Ordre i claredat expositiva. Capacitat de relació i síntesi. Adequació a la pregunta formulada. Exactitud dels resultats obtinguts. Utilització del vocabulari específic. Recuperable a l'avaluació extraordinària.

Percentatge de la qualificació final: 25% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 1.2

Percentatge de la qualificació final: 35% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 1.7

Cas d'estudi

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	L'objectiu principal d'aquesta activitat és elaborar un text acadèmic sobre algun aspecte de l'urbanisme (ciutat, casa, elements urbans...) d'una ciutat que es notificarà el primer dia de classe. El text seguirà el format d'article acadèmic. L'extensió màxima serà de 9 pàgines de text, més portada i bibliografia. Es facilitarà un guió per a la seva realització a l'inici del semestre i es comptarà amb l'ajut del tutor, així com d'una lectura obligatòria sobre metodologia d'anàlisi de la forma urbana. Es lliurarà mitjançant l'eina Tasca de l'aula digital (amb el complement antiplagi activat) en les dates fixades al cronograma. El cas d'estudi s'ha d'il·lustrar amb una selecció de 8 figures recopilades de la web, de la bibliografia de referència, google earth, etc. Recuperable a l'avaluació extraordinària.
Criteris d'avaluació	Adequació al guió facilitat. Objectius, desenvolupament i conclusions (Ordre i claredat expositiva, capacitat de relació i síntesi i exactitud dels resultats obtinguts). Bibliografia (correcció en la citació i ús de la bibliografia general i específica de la matèria). Correcció ortogràfica, lèxica i sintàctica. Cal il·lustrar el cas d'estudi amb una selecció de 8 figures.

Guia docent

Recuperable a l'avaluació extraordinària.

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 1

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 1

Recursos, bibliografia i documentació complementària

La bibliografia es complementarà amb una ampliació per a cada un dels blocs temàtics.

Bibliografia bàsica

- CALABI, Donatella, *La città del primo Rinascimento*, Roma/Bari, Editori Laterza, 2001.
CONFORTI, Claudia, *La città del tardo Rinascimento*, Roma/Bari, Editori Laterza, 2013.
CURCIO, Giovanna, *La città del Settecento*, Roma/Bari, Editori Laterza, 2008.
GROHMANN, Alberto, *La città medievale*, Roma/Bari, Editori Laterza, 2012.
MORACHIELLO, Paolo, *La città greca*, Roma/Bari, Editori Laterza, 2003.
PESCO, Danielle del; HOPKINS, Andrew, *La città del Seicento*, Roma/Bari, Editori Laterza, 2014.
SECCHI, Bernardo, *La città del ventesimo secolo*, Roma/Bari, Editori Laterza, 2001.
ZANKER, Paul, *La città romana*, Roma/Bari, Editori Laterza, 2013.
ZUCCONI, Guido, *La città dell'Ottocento*, Roma/Bari, Editori Laterza, 2001.

Bibliografia complementària

- BENEVOLO, Leonardo, *Diseño de la ciudad*, Barcelona, Gustavo Gili, 1978.
BENITO MARTÍN, Félix, *La formación de la ciudad medieval*, Valladolid, Universidad de Valladolid, 2000.
BRAUNFELS, Wolfgang, *Urbanismo occidental*, Madrid, Alianza editorial, 1983.
CONCINA, Ennio, *La città bizantina*, Roma/Bari, Editori Laterza, 2003.
FRANCHETTI PARDO, Vittorio, *Historia del urbanismo. Siglos XIV y XV*, Madrid, Instituto de Estudios de Administración Local, 1985.
FUENTE, María Jesús, *Diccionario de Historia urbana y urbanismo. El lenguaje de la ciudad en el tiempo*, Madrid, Universidad Carlos III / Boletín Oficial del Estado, 1999.
GARCIN, Jean-Claude (ed.), *Grandes villes méditerranéennes du monde musulman medieval*, Roma, École Française de Rome, 2000.
GUIDONI, Enrico, *Arte e urbanistica in Toscana 1000-1315*, Roma, Bulzoni, 1988.
GUIDONI, Enrico, *Storia dell'urbanistica. Il Duecento*, Roma/Bari, Editori Laterza, 1989.
GUIDONI, Enrico, *Storia dell'urbanistica. Il Medioevo. Secoli VI-XII*, Roma/Bari, Editori Laterza, 1991.
GUIDONI, Enrico; ANGELA, Marino, *Historia del urbanismo. El siglo XVII*, Madrid, Instituto de Estudios de Administración Local, 1982.
GUIDONI, Enrico; ANGELA, Marino, *Historia del urbanismo. El siglo XVI*, Madrid, Instituto de Estudios de Administración Local, 1985.
GRECO, Emanuele; TORELLI, Mario, *Storia dell'urbanistica. Il mondo greco*, Roma/Bari, Laterza, 1983.
GRECO, Emanuele; TORELLI, Mario, *Storia dell'urbanistica. Il mondo romano*, Roma/Bari, Editori Laterza, 1988.
HAKIM, Besim Selim, *Arabic-Islamic Cities*, London, Kegan Paul International, 1989.
HEERS, Jacques, *La ville au moyen âge en occident. Paysages, pouvoirs et conflits*, Paris, Fayard, 1990.
LAVEDAN, Pierre; HUGUENEY, Jeanne, *L'urbanisme au Moyen Âge*, Genève, Droz, 1975.
LAVEDAN, Pierre et al., *L'urbanisme à l'époque moderne. XVIe-XVIIIe siècles*, Genève, Droz, 1982.
MARTIN, Roland, *L'urbanisme dans la Grèce antique*, Paris, Picard, 1956.
MORINI, Mario, *Atlante di storia dell'urbanistica. Dalla preistoria all'inizio del secolo XX*, Milano, Editore Ulrico Hoepli, 1963.

Guia docent

MORRIS, A.E.J., *Historia de la forma urbana. Desde sus orígenes hasta la revolución industrial*, Barcelona, Gustavo Gili, 1984.

PINOL, Jean-Luc (ed.), *Historia de la Europa Urbana*, 5 vol., València, Publicacions de la Universitat de València, 2003.

SICA, Paolo, *Historia del urbanismo. El siglo XVIII*, Madrid, Instituto de Estudios de Administración Local, 1982.

SICA, Paolo, *Historia del urbanismo. El siglo XIX*, 2 vol., Madrid, Instituto de Estudios de Administración Local, 1981.

SICA, Paolo, *Historia del urbanismo. El siglo XX*, Madrid, Instituto de Estudios de Administración Local, 1981.

Altres recursos

L'alumnat tindrà a la seva disposició a Campus Extens un repertori de recursos d'interès per a la seva formació, com poden ser diversos documents electrònics sobre la matèria elaborats tant pel professorat com per d'altres professionals i nombrosos enllaços a Internet.

